

УПРАВНИ ОДБОР
ИНСТИТУТА ЗА СРПСКУ КУЛТУРУ ПРИШТИНА
Лепосавић
31.03.2017.

бр. 178/2017

ОДЛУКА

Управни одбор је на електронској седници одржаној 31.03.2017. године, донео одлуку којом усваја Етички кодекс Института за српску културу Приштина.

На основу члана 88а. и 88б Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник Републике Србије“ бр. 110. од 12. децембра 2005, 50 од 13. јуна 2006 – исправка, 18 од 26. марта 2010, 112 од 30. децембра 2015.) и члана 16. Статута Института за српску културу – Приштина, са привременим седиштем у Лепосавићу, Управни одбор на седници одржаној дана 31.03.2017. године, донео је

КОДЕКС ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Циљеви

Члан 1.

Кодекс професионалне етике Института за српску културу – Приштина, са привременим седиштем у Лепосавићу (у даљем тексту: Кодекс) доноси се у циљу очувања достојанства професије, унапређивања моралних вредности, заштите вредности знања и подизања свести о одговорности свих запослених у Институту.

Примена Кодекса

Члан 2.

Кодекс се примењује у професионалном и јавном деловању свих чланова Института научног особља (истраживача), и запослених у администрацији, као и лица која нису чланови запослени у Институту а учествују у раду Пројекта Института или сарађују са Институтом.

Органи и тела Института дужни су, у оквиру својих надлежности, да се старају о остваривању и унапређењу етичких стандарда у Институту, у складу са Кодексом и да обезбеде услове неопходне за упознавање запослених са свим правним правилима која се тичу њихових права и обавеза.

Сви изрази коришћени у Кодексу који се односе на физичка лица, а дати су у мушком роду, тумаче се на начин да обухватају и особе женског пола.

Члан 3.

Поступци прописани Кодексом не представљају замену за грађанске, кривичне, управне, дисциплинске и друге поступке који су уређени законима.

II НАЧЕЛА

Слобода мишљења и изражавања

Члан 4.

Запослени у Институту су слободни и одговорни да у свом раду траже и бране истину, подстичу слободан и одговоран прилаз учењу и исказивању стеченог знања.

Институт подржава и подстиче слободу мишљења и изражавања.

Колегијалност

Члан 5.

Запослени у Институту дужни су да негују односе сарадње који су засновани на међусобном уважавању, поштовању и разумевању, водећи рачуна о академским интересима.

Интегритет

Члан 6.

Водећи рачуна о општем добру, запослени су дужни да чувају интегритет Института и да раде савесно, марљиво, одговорно и посвећено, према свом најбољем знању.

Уживање и поштовање права

Члан 7.

Институт је дужан да сваком запосленом осигура уживање свих права која се остварују у његовом оквиру, као и поштовање права зајемчених Уставом и законима.

Поштовање интегритета и достојанства личности

Члан 8.

Личност сваког члана Института мора увек да буде поштована, у складу са уставним и законским јемствима интегритета, достојанства и права на приватност.

Аутономија научног и наставног рада

Члан 9.

Запослени имају право аутономног деловања на Институту, у границама њихових дужности и овлашћења утврђених законом и општим актима Института и у складу са прописима и циљевима Института.

Запосленима се јемчи право на несметан академски и професионални развој и усавршавање, у мери у којој се не угрожава исто право других.

Једнакост и праведност

Члан 10.

Запосленима се обезбеђују једнаки услови за извршавање професионалних обавеза, као и исказивања интелектуалних способности и напредовања.

Академска честитост

Члан 11.

Академска честитост чланова Института заснива се на самосталности у академском и научном раду, односно спровођењу оригиналних научних истраживања, представљању властитих резултата и на строгом поштовању ауторских права других.

Професионалност

Члан 12.

Запослени су дужни да своје обавезе према колегама и запосленима на Институту извршавају одговорно, савесно и професионално, држећи се начела објективности, непристрасности и међусобног уважавања; у обавези су да се стално стручно усавршавају, поштујући критеријуме стручности, компетенције и квалитета.

Забрана дискриминације

Члан 13.

Недозвољен је сваки облик дискриминације на Институту.

Дискриминација означава свако неоправдано прављење разлике или неравноправно поступање, на отворен или прикривен начин, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Стручност, способност и професионалне заслуге, као и оспособљеност и резултати у обављању одређене врсте делатности, послова и задатака, једини су релевантни критеријуми вредновања и напредовања чланова академске заједнице.

Забрана узнемиривања

Члан 14.

Забрањена је свака врста узнемиривања међу члановима Института, а посебно када се темељи на злоупотреби положаја институционалне или хијерархијске надређености.

Узнемиривање је непримерено понашање према другом лицу, као што је полно узнемиравање (упућивање непримерених предлога и опаски сексуалне природе, излагање сексуално увредљивог и узнемирујућег материјала, захтевање сексуалних услуга у замену за предузимање или непредузимање одређених активности и физичко напаствовање) и свако друго понашање које има за циљ повреду личног достојанства, ометање у обављању послова, омаловажавање других и које ствара или доприноси стварању непријатног и непријатељског радног окружења.

Начело непристрасности

Члан 15.

Чланови Института дужни су да се држе начела непристрасности и не смеју да допусте да ставови или мишљења о појединцима, друштвеним групама и делатностима који нису утемељени на искуству или рационалним аргументима, већ су донети унапред и засновани су на неоправданим генерализацијама, утичу на њихову објективност у академским, истраживачким, административним, пословним и управљачким делатностима.

Начело одговорности

Члан 16.

Запослени су дужни да се брину о интересима Института у духу развоја академских слобода, а посебно у погледу аргументоване расправе, критике, толеранције и одговорног трагања за оптималним решењима.

Под неодговорним понашањем сматрају се:

1) несавесно управљање пословима, ресурсима и имовином Института и онемогућавање или отежавање њиховог коришћења од стране других чланова;

2) употреба имовине Института за приватне, комерцијалне, политичке, верске и друге ваннаучне сврхе без посебног одобрења у складу са законом;

3) коришћење имена и обележја Института за приватне комерцијалне или некомерцијалне потребе, како би се створио утисак да иза остваривања тих потреба стоји Институт.

III ЕТИЧКА ПРАВИЛА У НАУЧНОМ РАДУ

Коришћење људи и животиња у научном истраживању

Члан 17.

Физички интегритет, права и достојанство свих лица која учествују као испитаници и други учесници у научном истраживању морају да буду на одговарајући начин заштићени. Није дозвољено истраживање које може да проузрокује физичко, психичко или правно угрожавање учесника истраживања, стварање недопустивог ризика од угрожавања, као ни подржавање, подстицање или прикривање таквог истраживања које спроводе други чланови академске заједнице.

У научним истраживањима у којима учествују људи, поштује се принцип добровољности њиховог учешћа. Сагласност за учешће у истраживању подразумева свестан пристанак добијен након адекватног обавештавања учесника о њиховим правима, природи и циљевима истраживања, као и начину њиховог учешћа. Чин пристанка се формализује давањем писмене или усмене сагласности учесника или, у посебним околностима, законског заступника или најближег сродника.

Истраживачи су у обавези да штите приватност и анонимност учесника, као и поверљивост података.

Ако у активностима из става 2. овог члана учествују деца и малолетна лица, мора да буде обезбеђено поштовање њихових права у складу са правним и етичким стандардима. За учешће деце узраста до 14 година писмени или усмени пристанак за учешће у истраживању дају родитељи или старатељи, а деца старија од 14 година могу сама дати писмени или усмени пристанак.

Однос према животној средини

Члан 18.

Чланови Института су дужни да негују одговоран однос према животној средини и животном окружењу, у складу са прописима.

Плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање

Члан 19.

У научноистраживачком раду није дозвољено плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање.

Забрана из става 1. овог члана се односи на све писане радове научног особља Института (семинарски рад, мастер рад, специјалистички рад, докторска дисертација, рад у часопису, уџбеник, монографија, поглавља у зборницима и сл.), као и несавесно и неодговорно приказивање чињеница у извештајима о научноистраживачком раду.

Плагирање

Члан 20.

Плагирање је представљање туђих идеја или туђег рада, у целини или деловима, без навођења изворног ауторства или изворника, односно противзаконито присвајање туђих интелектуалних творевина и научних резултата и њихово приказивање као својих, као и:

- дословно преузимање текста другог аутора, односно копирање из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целисти, без навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања преузетог дела;
- препричавање или сажимање текста другог аутора из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целисти, без одговарајућег навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања препричаног дела;
- представљање идеја других аутора као својих, без одговарајућег навођења имена аутора, односно извора из кога је текст преузет.

Запослени научни радници, истраживачи и сарадници Института гарантују изворност научних радова које објављују, као и тачност у приказивању и навођењу информација о пореклу идеја и навода којима су се у раду користили.

Лажно ауторство

Члан 21.

Лажно ауторство је навођење као аутора лица које није учествовало у изради рада.

Научници и истраживачи Института су дужни да као ауторе наводе све и само оне учеснике у процесу настајања научног рада који су интелектуално допринели раду.

Измишљање и кривотворење резултата

Члан 22.

Измишљање и кривотворење резултата је деловање којим се манипулише предметом, опремом или процесом истраживања, са циљем да резултати научног истраживања буду намерно подешени или тенденциозно протумачени.

Посебан облик измишљања и кривотворења резултата је несавесно и неодговорно приказивање чињеница у извештајима о научноистраживачком раду.

Аутоплагирање

Члан 23.

Аутоплагирање је поновно објављивање свог раније објављеног рада или за другу сврху искоришћеног рада као новог и оригиналног.

Заштита ауторских права и права интелектуалне својине

Члан 24.

Научни радници и истраживачи предузимају мере у сврху унапређивања и промовисања поштовања ауторских права и права интелектуалне својине.

Институт штити ауторска права и права интелектуалне својине над резултатима истраживања и прикупљеним подацима свих чланова Института.

Приликом избора у истраживачка и научна звања, кандидати су дужни да предају својеручно потписану изјаву о изворности којом потврђују да је сваки њихов рад и достигнуће на

која се позивају, изворни резултат њиховог интелектуалног рада и да тај рад не садржи никакве изворе, осим оних који су наведени у раду.

Научни радници и истраживачи Института приликом званичне предаје својих научних и стручних радова дужни су да предају својеручно потписану изјаву о изворности.

Измишљање и преправљање препорука

Члан 25.

Недозвољено је измишљање и преправљање препорука и лажно представљање академских достигнућа.

Примање поклона и других добара и услуга

Члан 26.

Запослени у Институту не смеју да траже нити да примају, за себе или за друга лица, поклоне или услуге, уколико постоји оправдана претпоставка да ће тиме бити извршен утицај на њихову објективност, испуњавање професионалних обавеза.

Корупција

Члан 27.

Запослени у Институту су дужни да утичу на сузбијање сваког покушаја корупције на Институту и да пријаве сваки такав случај, у складу са законом.

Законом и непристрасно обављање професионалних обавеза

Члан 28.

Запослени су дужни да своје професионалне обавезе дужностно обављају у складу са законом и непристрасно.

Запослени не смеју да користе свој положај за стицање било какве користи или погодности за себе или повезано лице.

При обављању својих професионалних обавеза запослени су дужни да избегавају стварање односа зависности према лицима која би могла да утичу на њихову непристрасност, а у случају да такав однос већ постоји дужни су да га отклоне.

Упосленици су дужни да избегавају ситуације које могу за последицу да имају кршење објективности и непристрасности, посебно између чланова који су у узајамном хијерархијском односу, односно који укључују оцењивање туђег рада и достигнућа, или одлучивање о статусу лица која су хијерархијски подређена, њиховом професионалном напредовању, погодностима, награђивању или кажњавању.

Сукоб интереса

Члан 29.

Запослени у Институту дужни су да избегавају сукоб интереса.

Сукоб интереса је ситуација у којој приватни интерес члана Института или приватни интерес са њим повезаног лица утиче или може да утиче на законито и непристрасно обављање професионалних обавеза (доношење професионалних одлука или предузимање професионалних радњи).

Приватни интерес је било каква корист или погодност за члана Института или са њим повезаног лица.

Повезана лица су лица која се са чланом Института налазе у посебном односу заснованом на браку или ванбрачној заједници, крвном сродству у правој линији, односно у побочној линији закључно са другим степеном сродства, тазбинском сродству закључно са другим степеном сродства, односу заснованом на усвојењу, односу кумства, блиског пријатељства или интимне везе, као и сва друга лица која се према другим основама и околностима могу сматрати интересно повезаним са чланом Института.

Чланови Института не смеју радњама и активностима које проистичу из обављања њихових професионалних обавеза и Института дужности своје сроднике из става 4. овог члана стављати у повлашћен положај у односу на друга лица.

Транспарентност и поверљивост

Члан 30.

Запослени у Института промовишу транспарентност у свом деловању на Институту.

Чланови Института који су у поседу поверљивих података, дужни су да штите тајност тих података. Под поверљивим подацима сматрају се они подаци који су као такви утврђени законом, општим актима Института или одлуком надлежног органа.

Недозвољено је откривање поверљивих података из става 2. овог члана другим члановима научне заједнице, као и трећем лицима, изузев ако је такво откривање део уобичајеног обављања посла на Института, односно уколико постоји законски основ или професионална обавеза да такво откривање буде обављено.

Професионално напредовање

Члан 31.

Процена успешности остваривања професионалних обавеза и професионалне компетенције запослених Института мора да буде објективна, непристрасна и утемељена на унапред утврђеним и транспарентним критеријумима. Члан Института је дужан да процене о условима за професионално напредовање других чланова заснива искључиво на критеријумима који су релевантни за вршење професионалних обавеза, односно на показаној стручности, таленту и професионалним резултатима.

Недозвољен је сваки облик дискриминације у поступку вредновања услова професионалног напредовања, као и у самом поступку напредовања.

Сви запослени имају једнаке услове за напредовање на основу процене испуњености професионалних обавеза.

Научни радници имају професионалну одговорност да брину о обезбеђивању подмлатка научне заједнице и да подстичу напредовање и осамостаљивање млађих колега.

Јавно иступање

Члан 32.

Научници и истраживачи имају право на јавно иступање и слободу изражавања, укључујући и наступе пред публиком и у средствима јавне комуникације, као и на слободно изражавање ставова у штампаним и електронски доступним материјалима.

Истраживачи не смеју да посредно или непосредно забрањују, ометају, ограничавају или било чиме условљавају јавне наступе других чланова академске заједнице, односно слободу изражавања на тим наступима.

Истраживачи који јавно наступају у име Института дужни су да у јавност износе ставове Института, у складу с највишим етичким и професионалним стандардима.

Приликом јавног наступања запослени у Институту дужни су да обавезно наведу и пун назив институције.

IV ОРГАНИ И ТЕЛА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ КОДЕКСА

Органи и тела за спровођење Кодекса

Члан 33.

У поступку утврђивања повреда Кодекса и развоја етичких стандарда учествују директор, научна већа, чланови етичке комисије Института.

Етичке комисије чланица

Члан 34.

Чланове и председника етичке комисије именује Научно веће на предлог директора.

Састав, надлежност и поступак пред етичком комисијом утврђују се Правилником о раду етичке комисије Института.

Одбор за професионалну етику

Члан 35.

Чланове Одбора именује Управни одбор Института на предлог директора.

Састав, надлежност и поступак пред Одбором утврђују се Правилником о раду етичких комисија и Одбора за професионалну етику Института.

V ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Овај Етички кодекс може се допуњавати и мењати на начин како је и донесен.

Члан 37.

Овај Кодекс ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Института.